

KANNANOTTO POHJOIS-POHJANMAAN HYVINVOINTIALUEEN VÄLIAIKAISEN VALMISTELUTOIMIEN ASETTAMISEEN

48/1.10/2020

KHALL § 69

Pääministeri Sanna Marinin hallitus on antanut 8. joulukuuta 2020 esityksensä eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta. Ehdotuksen mukaiset hyvinvointialueet perustettaisiin lakien hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Lait tulisivat voimaan porrastetusti, hallituksen tavoiteaikataulun mukaisesti osa 1. heinäkuuta 2021 ja viimeiset 1. tammikuuta 2023. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyisi hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtäminen 1.1.2023 hyvinvointialueille edellyttää aktiivista valmistelua heti lakien voimaantulon jälkeen, jotta palvelutuotanto kyetään turvaamaan heti vuoden 2023 alusta. Tämän johdosta ehdotetaan, että hyvinvointialueesta annettavan lain 2 §:ssä tarkoitetut hyvinvointialueet julkisoikeudellisina yhteisinä perustetaan 1. päivänä heinäkuuta 2021. Tämän ajankohdan ja 1. päivä maaliskuuta 2022 välisenä aikana hyvinvointialueen ylintä päätösvaltaa käyttäisi väliaikainen valmistelutoimielin. Hyvinvointialueen monijäseninen väliaikainen valmistelutoimielin vastaisi hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisestä siihen saakka, kunnes aluevaltuusto olisi valittu. Käytännössä väliaikaisen valmisteluelimen toimikausi olisi noin kahdeksan kuukautta. Valtio myöntäisi voimaantulon 15 §:n perusteella hyvinvointialueille valtionavustusta niiden toiminnan ja hallinnon käynnistämisen kustannuksiin vuosina 2021 ja 2022.

Hyvinvointialueen kuntien (määritelty voimaantulon 6§ maakuntajako), perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, sairaanhoitopiirin, erityishuoltopiirin ja alueen pelastustoimen on sovittava välittömästi lain voimaan tultua väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja siitä, mikä viranomainen asettaa valmistelutoimielimet. Voimaantulon 8 § 2. momentin mukaan väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet on valittava osapuolten viranhaltijoista, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta. Valmistelutoimielimen asettamisesta on ilmoitettava valtiovarainministeriölle.

Mikäli osapuolet eivät ole päässeet sopimukseen väliaikaisen valmistelutoimen asettamisesta kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, valtioneuvosto asettaa valmistelutoimielimen. Valtioneuvoston asettamassa valmistelutoimielimessä jäsenet ovat lakiesityksen voimaantulon 8 § 3. momentin mukaan seuraavasti alueen suurimman sairaanhoitopiirin vastatessa

valmistelutoimielimen hallinnollisesta tuesta:

- alueen kunnat, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueet yhteensä seitsemän jäsentä
- sairaanhoitopiiri yhteensä kaksi jäsentä
- erityishuoltopiiri yksi jäsen
- alueen pelastustoimi yksi jäsen
- sekä jokaiselle varajäsen

Väliaikaiseen toimielimeen sovelletaan naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:ää julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävät ja toimivalta on säädetty voimaansäätölaissa 10§ ja ne liittyvät mm. hyvinvointialueelle siirtyvän henkilöstön siirtosuunnitelmaan, toiminnan ja hallinnon järjestämisen valmisteluun sekä vuosien 2021 ja 2022 talousarvioista päättämiseen. Valmistelutoimielimen toimivaltaa on rajattu siten, että se voi tehdä määräaikaista virka- ja työsopimuksia sekä hyvinvointialuetta sitovia sopimuksia vain vuoden 2023 loppuun saakka.

Uudistuksen täytäntöönpanoa varten hyvinvointialueelle voidaan perustaa poliittinen seurantaryhmä.

Uudistuksen valmistelu Pohjois-Pohjanmaalla

Sosiaali- ja terveystalouksia kehitetään Pohjois-Pohjanmaalla yhteistyössä kaikkien Pohjois-Pohjanmaan kuntien ja sote-organisaatioiden kanssa. Palvelujen uudistamista varten haettiin sosiaali- ja terveysministeriöltä valtionavustusta, jota saatiin Pohjois-Pohjanmaalle 13,6 miljoonaa euroa. Omarahoituksen kanssa POPsote-hankkeen kokonaisbudjetiksi tulee 15,8 miljoonaa euroa. Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman osuus tästä on 4,9 miljoonaa ja rakenneuudistushankkeen 10,9 miljoonaa euroa.

Alueellisen hanketyön perustana käytetään kuuden alueen sekä yhteisten palveluiden mallia eli Oulu, Oulunkaari, Koillismaa, Lakeus, Rannikkoseutu ja Oulun eteläinen.

Kehittämistyötä tehdään useassa eri työryhmässä. Valmistelua linjaavat ja ohjaavat luottamushenkilöistä koostuvat laaja ja suppea poliittinen ohjausryhmä sekä valmistelua seuraavat alueelliset poliittiset seurantaryhmät. Laajaan ohjausryhmään kuuluvat myös Pohjois-Pohjanmaan kuntajohtajat, pelastustoimen edustajat sekä sidosryhmien edustajat.

Suppea poliittinen ohjausryhmä esitti 22.12.2020 laajalle poliittiselle ohjausryhmälle, että se antaa suppealle poliittiselle ohjausryhmälle valtuudet käynnistää valmistelun Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen valmisteluorganisaation asteittaiseksi rakentamiseksi. Laaja poliittinen

ohjausryhmä hyväksyi 22.12.2020 hankkeen mahdollisen laajentamisen kuitenkin niin, että valmistelu valmisteluorganisaation asteittaiseksi rakentamiseksi käsitellään kuntakokouksessa ennen hankkeen ohjausryhmien päätöksentekoa ja toimeenpanoa. Samalla suppea poliittinen ohjausryhmä valtuutti työvaliokunnan puheenjohtajan käynnistämään neuvottelut väliaikaistoimielimen muodostamiseksi. Kysymys ei ole ennakoivasta uudistuksen toimeenpanosta, vaan valmistautumisesta mahdollisimman ripeään valmistelun käynnistämiseen lakien voimaantulon jälkeen.

Laajan poliittisen ohjausryhmän puheenjohtajiston kutsumana on ollut koolla sote-uudistuksen valmisteluun liittyvä kuntakokous 28.1.2020. Kuntakokoukseen oli kutsuttu kunnan/kaupunginjohtajat, kuntien hallitusten ja valtuustojen puheenjohtajisto, sote-toimielinten puheenjohtajisto, ryhmäpuheenjohtajat, suppean ja laajan poliittisen ohjausryhmän luottamushenkilöt, alueen sote-organisaatioiden virkamiesjohto sekä alueen pelastuslaitosten johtajat ja pelastuslaitosten johtokuntien puheenjohtajistot. Ko. tilaisuudessa esiteltiin kansallisen uudistuksen tilanne ja Pohjois-Pohjanmaan varautuminen hyvinvointialueen perustamiseen.

Esitys väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamisesta

Edellä kerrottuun valmisteluun perustuen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntia, yhteistoiminta-alueita, sairaanhoitopiiriä, erityishuoltopiiriä sekä pelastuslaitoksia pyydetään esittämään kannanottonsa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen väliaikaistoimielimen asettamiseen seuraavien asioiden osalta:

1. Väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaa Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin hallitus.

2. Pohjois-Pohjanmaan väliaikainen valmistelutoimielin nimetään ns. perälautamallin mukaan (11 varsinaista ja varajäsentä) alueittain tasa-arvosta annetun lain mukaisesti seuraavasti:

- Oulu: kaksi jäsentä ja varajäsentä
- Oulunkaari: yksi jäsen ja varajäsen
- Koillismaa: yksi jäsen ja varajäsen
- Lakeus: yksi jäsen ja varajäsen
- Rannikkoseutu: yksi jäsen ja varajäsen
- Oulun eteläinen: yksi jäsen ja varajäsen
- Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri: kaksi jäsentä ja varajäsentä
- Erityshuoltopiiri: yksi jäsen ja varajäsen
- Alueen pelastustoimi: yksi jäsen ja varajäsen

Väliaikaistoimielimen jäsenten tulee varautua käyttämään elokuusta 2021 alkaen vähintään 50 % työajastaan väliaikaistoimielimen työhön.

3. Väliaikaistoimielin aloittaa toimintansa, kun lait ovat tulleet voimaan. Se toimii

kuitenkin sitä ennen väliaikaisena asiantuntijaryhmänä ja valmistelee hyvinvointialueen valmisteluorganisaation perustamista niin, että varsinainen valmistelu voi käynnistyä heti lakien tultua voimaan. Asiantuntijaryhmä ja lakien voimaantultua väliaikainen valmistelutoimielin korvaa POPsote-hankkeen työvaliokunnan.

4. Asiantuntijaryhmän ja lakien voimaantultua väliaikaisen valmistelutoimielimen puheenjohtajana toimii sairaanhoitopiirin ehdottama jäsen, I varapuheenjohtajana Oulun kaupungin ehdottama jäsen ja II varapuheenjohtajana muiden alueiden ehdottama jäsen.

Väliaikaistoimielimen puheenjohtaja toimisi samalla valmistelua johtavana viranhaltijana ja erillistä muutosjohtajaa ei nimettäisi.

Lisäksi kuntia, yhteistoiminta-alueita, sairaanhoitopiiriä, erityishuoltopiiriä sekä pelastuslaitoksia pyydetään esittämään edustajansa väliaikaistoimielimeen em. kokoonpanon mukaisesti. Ehdotus tulee toimittaa POPsote-hankkeen työvaliokunnan puheenjohtaja Ilkka Luomalle 28.2.2021 mennessä sähköpostitse (kirjaamo@ppshp.fi). Ehdotuksessa tulee olla alueen priorisoimassa järjestyksessä varsinaiseksi ja varajäseneksi sekä mies- että naisehdokas.

Oheismateriaalina on Ilkka Luoman esittely, Pohjois-Pohjanmaan varautuminen hyvinvointialueen valmisteluun.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus ilmoittaa kannanottonaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen valmistelutoimielimen asettamiseen seuraavaa:

1. Väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaminen kuuluu luontevasti Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin hallitukselle;
2. Väliaikaisen valmistelutoimielimen nimeäminen ns. perälautamallin mukaan (11 varsinaista ja varajäsentä) alueittain tasa-arvosta annetun lain mukaisesti esitetyllä tavalla on perusteltu ja vastaa voimaanpanolain 8 § 3 momentissa säädettyä;
3. Ennen lakien voimaantuloa asetettava väliaikainen asiantuntijaryhmä voi toimia asiantuntijaryhmänä ja valmistella hyvinvointialueen valmisteluorganisaation perustamista, jolloin varsinainen valmistelu voidaan aloittaa heti lakien tultua voimaan. Valmistelutoimielimen asema POPsote -hankkeen työvaliokuntaa korvaavana elimenä lakien voimaantulon jälkeen on perusteltu, jotta yliorganisointimiselta ja päällekkäiseltä työltä vältytään; ja
4. Asiantuntijaryhmän ja lakien voimaantultua väliaikaisen valmistelutoimielimen järjestäytymiseen ei ole huomauttamista. Erillisen muutosjohtajan nimeämiseen ei ole tarvetta, kun otetaan huomioon, että ryhmän jäsenten työajasta jo lähtökohtaisesti vähintään 50 % käytetään tähän työhön. Valmistelua johtavan viranhaltijan kohdalla voidaan arvioida tehtävän olevan 100 %:sti tässä työssä.

Ehdotus Oulun eteläisen alueen jäseniksi (varsinainen ja varajäsen) tehdään

kokouksessa. Asia on esillä alueen sote -henkilöiden kokouksessa pe 5.2. ja kuntajohtajien kokouksessa ma 8.2.2021.

Kaupunginhallitus: Keskustelun kuluessa kaupunginjohtaja täydensi päätösesitystä seuraavasti:

Oulun eteläisen alueen jäseniksi esitetään Johanna Patanen ja Tuomas Aikkila siten, että sekä varsinainen että varajäsen ovat läsnäolo-oikeutettuja valmistelutoimielimen kokouksissa.

Hyväksyttiin yksimielisesti.